

Verkennend natuuronderzoek
Landgoedontwikkeling Ham 6, Erp
Gemeente Veghel
Concept

Verkennd natuuronderzoek Landgoedontwikkeling Ham 6, Erp

Gemeente Veghel
Concept

Rapportnummer: 211x04945.066025_1_2

Datum: 20 juni 2012

Contactpersoon opdrachtgever: De heer J. van Stiphout

Projectteam BRO: Rob van Dijk, Jochem Rietbergen

Trefwoorden: Flora- en faunawet, natuuronderzoek,
effectbeschrijving

Bron foto kافت: Hollandse Hoogte 11

Beknopte inhoud: -

BRO
Hoofdvestiging
Postbus 4
5280 AA Boxtel
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
F +31 (0)411 850 401

Inhoudsopgave	pagina
1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding van het onderzoek	3
1.2 Leeswijzer	3
2. SAMENVATTING EN ADVIES	5
3. WERKWIJZE	7
4. BESCHRIJVING NATUURWAARDEN	9
4.1 Ligging van het plangebied	9
4.2 Abiotiek	9
4.2.1 Bodem en reliëf	9
4.2.2 Water	10
4.2.3 Historisch en huidig grondgebruik	11
4.3 Soortenbeschrijving	13
4.3.1 Planten en vegetatie	13
4.3.2 Grondgebonden zoogdieren	13
4.3.3 Vleermuizen	14
4.3.4 Vogels	14
4.3.5 Amfibieën, reptielen en vissen	15
4.3.6 Overige diersoorten	15
4.4 Beschermd gebied	15
4.4.1 Natuurbeschermingswet	15
4.4.2 Verordening Ruimte	15
4.4.3 Natuurbeleidsplan Veghel	16
5. TOETSING AAN WETGEVING EN BELEID	17
5.1 Beschrijving initiatief	17
5.2 Effecten op wettelijk beschermde soorten	18
5.2.1 Vaatplanten	18
5.2.2 Grondgebonden zoogdieren	18
5.2.3 Vleermuizen	18
5.2.4 Vogels	18
5.2.5 Amfibieën, reptielen en vissen	20
5.2.6 Ongewervelde diersoorten	20

6. DOELEN VOOR NATUURONTWIKKELING	21
6.1 Natuurdoelen	21
6.2 Eindbeeld en beheertypen	23
6.3 Te nemen maatregelen	23

BIJLAGE

Bijlage 1: Ruimtelijke plannen en natuurwetgeving

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding van het onderzoek

Op de locatie Ham 6 te Erp (gemeente Veghel) is de ontwikkeling van een nieuw landgoed voorzien. Binnen deze ontwikkeling zal sloop van bedrijfsbebouwing, bouw van een woning en natuurontwikkeling plaatsvinden. De geplande ontwikkeling is niet mogelijk op basis van het bestaande bestemmingsplan. Om deze ontwikkeling juridisch-planologisch mogelijk te maken dient men een nieuw bestemmingsplan op te stellen. Hiervoor is het onder andere noodzakelijk om inzicht te verkrijgen in de wettelijke verplichtingen en mogelijkheden met betrekking tot natuurwetgeving en natuurbeleid.

Voorliggend rapport geeft advies met betrekking tot de mogelijkheden en eventuele vervolgstappen vanuit natuurwetgeving en natuurbeleid om de geplande ontwikkeling te realiseren. Hiertoe is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar beschermde natuurwaarden in en rondom het plangebied.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn de belangrijkste conclusies van het onderzoek vertaald in een advies. Hoofdstuk 3 geeft de gevolgde werkwijze weer, en in hoofdstuk 4 zijn de resultaten van het natuuronderzoek uitgewerkt en onderbouwd. Een samenvatting van het gebruikte wettelijke kader is gegeven in Bijlage 1.

2. SAMENVATTING EN ADVIES

Op basis van het veld- en bureauonderzoek is een beoordeling gemaakt van de effecten van de gewenste ontwikkeling op wettelijk beschermde soorten. Voor de soortgroepen vaatplanten, grondgebonden zoogdieren, reptielen, amfibieën, vissen en ongewervelden geldt dat uitsluitend soorten van beschermingsniveau 1 en/of niet-beschermde soorten voorkomen. Voor soorten van beschermingsniveau 1 geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt voor alle soorten de wettelijke zorgplicht, wat betekent dat handelingen die niet noodzakelijk verband houden met het beoogde doel, maar nadelig zijn voor de flora en fauna achterwege moeten blijven.

In het plangebied zelf komt één jaarrond beschermde vogelsoort voor, namelijk Kerkuil. De open schuur waarin de nestkast hangt, zal op termijn worden gesloopt. Het verplaatsen van de nestkast wordt in de praktijk niet gezien als overtreding van de Flora- en faunawet, wanneer ervoor gezorgd wordt dat de betreffende Kerkuil de nieuwe nestplaats redelijkerwijs weer zal gaan gebruiken in de nieuwe situatie. De uilenkast kan hiervoor verplaatst worden naar een van de nieuw te bouwen bijgebouwen, waarna de oude locatie gesloopt kan worden.

De initiatiefnemer en eigenaar van Ham 6, de heer Jos van Stiphout, is lid van IVN-afdeling Veghel. De initiatiefnemer is daarmee zelf bevoegd voor het verplaatsen van de nestkast. De verplaatsing zal door dhr. Van Stiphout zelf in overeenstemming met de Flora- en faunawet worden uitgevoerd.

Alle andere vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Wanneer als gevolg van de ruimtelijke ontwikkeling bomen of struiken geroid worden, dient dit in principe buiten het broedseizoen te gebeuren, dat globaal loopt van half april tot half juli.

De laanstructuren in het plangebied zijn van waarde als vaste vliegroute voor vleermuizen. Deze lanen zullen behouden blijven in het ruimtelijk plan. Bovendien zullen nieuwe opgaande beplantingen worden aangelegd die in de toekomst kunnen fungeren als vliegroute en foerageergebied voor vleermuizen. De aanwezigheid van vleermuizen in de bebouwing is op basis van het veldbezoek redelijkerwijs uit te sluiten.

De natuurgegevens die verzameld zijn, zijn tevens gebruikt om doelen vast te stellen voor de geplande natuurontwikkeling. Door deze natuurdoelen integraal op te nemen in het inrichtingsplan kan worden verzekerd dat de ontwikkeling leidt tot een ecologische versterking van het plangebied.

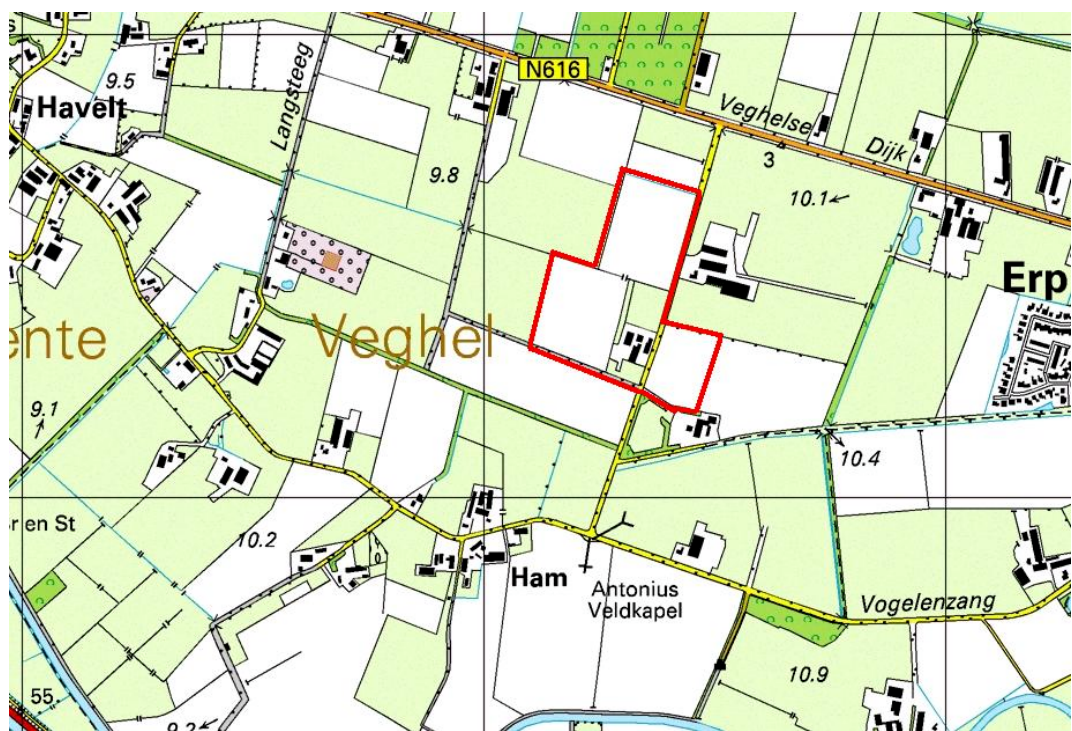
3. WERKWIJZE

In dit natuuronderzoek is de waarde van de initiatieflocatie bepaald voor beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet. Dit is gedaan door middel van bronnenonderzoek en een verkennend veldonderzoek. Op basis van de verzamelde gegevens is een beoordeling gemaakt wat de effecten van de ingreep zijn op beschermde soorten, en er is aangegeven of en hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden met inachtneming van de Flora- en faunawet en het vigerende natuurbeleid.

Voor het bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevens. Hiervoor is gebruik gemaakt van de bij de provincie Noord-Brabant beschikbare natuurgegevens. Er zijn gegevens van vaatplanten van 2008 en broedvogels van 2007 beschikbaar. Daarnaast zijn gegevens van de bewoner, Jos van Stiphout, gebruikt als gegevensbron. De heer Van Stiphout is lid van IVN Veghel.

Verder is gebruik gemaakt van algemene gegevensbronnen, zoals de Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant (RAVON, 2006), het Natuurbeleidsplan Gemeente Veghel (2009). Er zijn geen gegevens aangekocht bij Natuurloket omdat op basis van de vrij beschikbare gegevens en het veldbezoek reeds een voldoende beeld is verkregen van de aanwezige natuurwaarden.

BRO heeft een verkennend veldbezoek uitgevoerd op 26 mei 2011. Hierbij is het plangebied bezocht inclusief de directe omgeving. Tijdens het veldbezoek zijn ecotopen en begroeiingen in beeld gebracht; bovendien is gelet op sporen en verblijfplaatsen van beschermde soorten in en rondom het plangebied. De aanwezige bebouwing is zowel aan de binnenzijde als de buitenzijde onderzocht. Tijdens het veldbezoek was het zwaar bewolkt en 18 graden Celsius.

Afbeelding 1. Ligging van het plangebied (rood omlijnd)

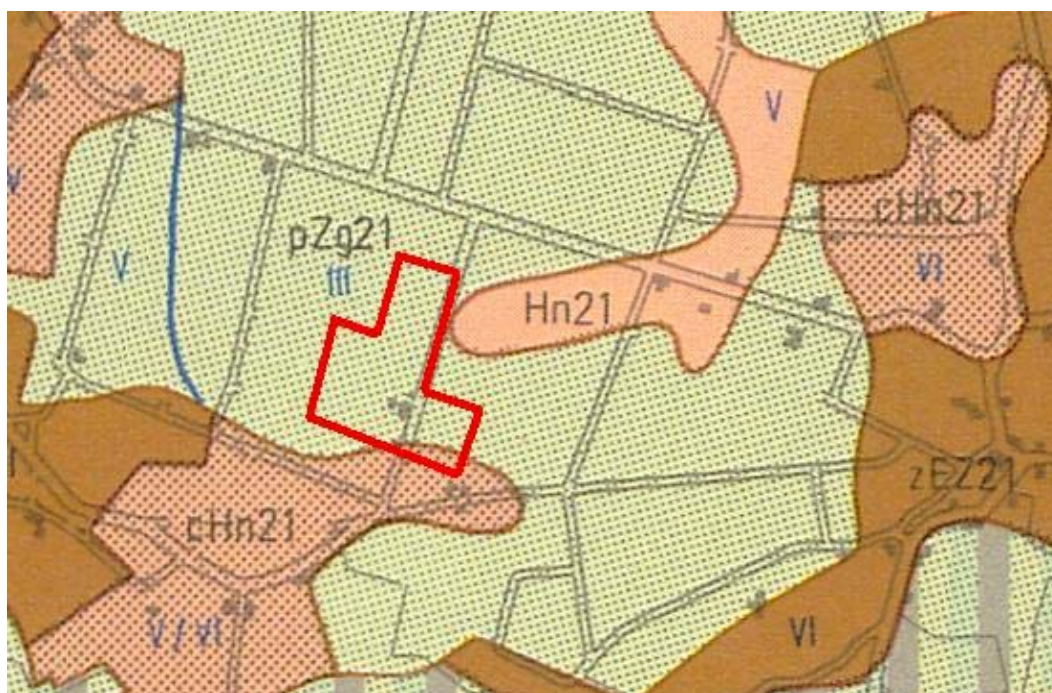
4. BESCHRIJVING NATUURWAARDEN

4.1 Ligging van het plangebied

Het plangebied ligt in het agrarische gebied tussen de kernen Veghel en Erp in de gemeente Veghel. Het plangebied bestaat uit de kavel Ham 6 en enkele daaromheen gelegen percelen. De perceelsgrens van het noordelijke perceel ligt op 150 meter ten zuiden van de Veghelsedijk. Het westelijke perceel ligt achter de kavel Ham 6; het oostelijke perceel ligt aan de overzijde van Ham 6. De begrenzing van het plangebied is weergegeven in afbeelding 1. De oppervlakte is circa 10,5 hectare. De Amersfoortcoördinaten van het midden van het onderzoeksgebied zijn 168,3-401,4¹.

4.2 Abiotiek

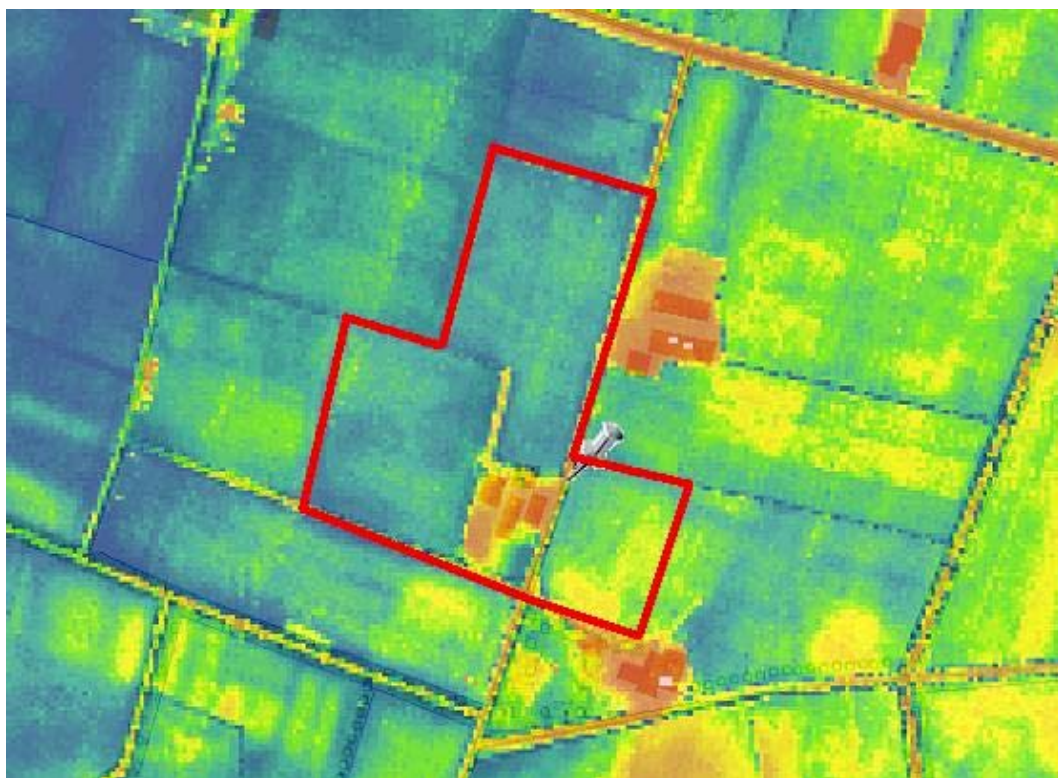
4.2.1 Bodem en reliëf

Afbeelding 2. Uitsnede Bodemkaart.

¹ De getallen staan voor de x- respectievelijk y-coördinaat van de linker benedenhoek van het km-vak.

Het plangebied ligt op een dekzandvlakte en een vlakte van ten dele verspoelde dekzanden (bron: geomorfologische kaart). Op de bodemkaart zijn deze zandgronden aangemerkt als beekerdgronden met leemarm tot zwak lemig fijn zand (pZg21). Meer naar het zuiden gaan deze gronden over in laarpodzolgronden met leemarm fijn zand (cHn21). Deze gronden liggen wat hoger dan de beekerdgronden.

Afbeelding 3. Uitsnede Algemeen Hoogtebestand Nederland (www.ahn.nl)

4.2.2 Water

In het plangebied is oppervlaktewater aanwezig in de vorm van slootjes die in de zomer gedeeltelijk zullen droogvallen. Deze slootjes zijn aangelegd om de van oorsprong vochtige en kwelrijke percelen te kunnen bewerken.

Volgens de bodemkaart valt het gebied binnen grondwatertrap III. Deze gronden hebben volgens de provinciale Wateratlas een gemiddeld hoogste grondwaterstand van 40-60 cm-mv en een gemiddeld laagste grondwaterstand van 140-160 cm-mv. De kweldruk in het gebied is verminderd door afwatering via sloten en door grondwateronttrekkingen.

4.2.3 Historisch en huidig grondgebruik

De gronden aan de westzijde van de straat Ham zijn op de oudste topografische kaarten van halverwege de negentiende eeuw in gebruik als bos. Vermoedelijk is hier broekbos of populierenaanplant aangelegd vanwege de vochtigheid van het terrein. De gronden ten oosten van de Ham waren in gebruik als bouwland of grasland. Begin twintigste eeuw zijn de gronden in gebruik als grasland. De percelen zijn smal verkaveld en omringd met sloten en bomen. In de loop van de twintigste eeuw zijn deze percelen door ruilverkaveling vergroot en zijn slootjes, randbeplantingen en veldwegen verdwenen.

Momenteel is het deel van het plangebied ten westen van de straat grotendeels in gebruik als aardappelakker. Ten noorden van het perceel ligt een klein perceel dat in gebruik is als weiland. De rand van dit perceel aan de straatzijde is beplant met een meidoornheg. Ten westen hiervan ligt een voormalig pad, dat nu een grasstrook is met aan twee zijden inheems bosplantsoen. De strook bosplantsoen loopt door langs de bedrijfsbebouwing. Direct ten zuiden van de bebouwing is een klein perceel in gebruik als hoogstamboomgaard. Ook hierlangs staat een meidoornheg.

Het perceel ten oosten van de straat is in gebruik als weiland; hierlangs is aan de straatzijde eveneens een meidoornheg aangeplant. Aan de noordzijde van dit perceel staat langs de sloot een rij knotwilgen.

Foto's volgende pagina van links naar rechts en van boven naar beneden:

1. Ham en aangrenzende aardappelakker. 2. Woning Ham 6. 3. Weiland met haag tegenover Ham 6, met op de achtergrond Ham 5. 4. Slootje met knotwilgenrij langs dit weiland. 5. Bijgebouwen en hoogstamboomgaard, gezien vanuit het zuiden. 6. Aardappelakker achter Ham 6, gezien vanuit het zuiden. 7. Dubbele houtsingel (voormalig pad) ten noorden van Ham 6. 8. Perceelsgrens aan westzijde plangebied .

4.3 Soortenbeschrijving

4.3.1 Planten en vegetatie

Grote delen van het plangebied zijn momenteel niet of nauwelijks van waarde voor vaatplanten door intensief agrarisch gebruik (aardappelakker) en verharding. In het door koeien begraaide grasland ten oosten van Ham 6 is een relatief soortenarme vegetatie aanwezig waarin slechts algemene kruidachtige soorten voorkomen, zoals Paardenbloem, Witte klaver en Paarse dovenetel. Ook de bermvegetatie langs de straat de Ham is soortenarm; de vegetatie wordt gedomineerd door ruderales, stikstofminnende soorten zoals Heermoes, Grote en Smalle weegbree, Veldzuring, Haagwinde, Grote brandnetel, Braam etc. Langs de erfbegroeiingen zijn andere stikstofindicatoren aangetroffen, zoals Zevenblad, Kleefkruid, Hondsdraf en Fluitenkruid.

Langs slootkanten en overhoekjes is een wat meer gevarieerde begroeiing aanwezig. Tijdens het veldbezoek zijn Gele lis, Adelaarsvaren en Harig wilgenroosje aangetroffen in de sloot aan de noordzijde van de straat. Aan de zuidzijde zijn Liesgras, Mannagrass, Lisdodde, Dagkoekoeksbloem, Wolfspoot, Veenwortel en zeggesoorten aangetroffen in en langs de sloot. Provincie Noord-Brabant meldt het voorkomen van de aandachtsoort IJle zegge, een indicator voor vochtige, humeuze en beschaduwde groeiplaatsen. Verder komen volgens de provinciale gegevens in of direct rondom het plangebied de aandachtsoorten Echte koekoeksbloem, Wilde bertram en Veldrus voor. Dit zijn soorten die karakteristiek zijn voor niet al te voedselrijke vochtige hooilanden.

Op de noordelijke muur van de boerderij is een groeiplaats van Muurvaren aanwezig. Deze soort komt landelijk algemeen voor. Andere muurplanten zijn niet aanwezig in het plangebied.

4.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied holen van Veldmuis aangetroffen in de bermen en slootkanten. Verder zullen nog andere algemene zoogdiersoorten van het plangebied gebruik maken, zoals Egel, Mol, Huispitsmuis, Konijn, Haas, Buning, Vos en Ree. Voor meer bijzondere diersoorten (beschermingsniveau 2 of 3) zijn in het plangebied geen geschikte verblijfplaatsen, schuilplaatsen of biotopen aanwezig.

4.3.3 Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek is gelet op de aanwezigheid van potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen (holle bomen en gebouwen). In het hele onderzoeksgebied zijn geen holle bomen aanwezig. De bebouwing in het plangebied is gecontroleerd op geschikte verblijfplaatsen. Aan de buitenzijde zijn geen nauwe ruimten of invliegopeningen aanwezig zoals open stootvoegen die toegang geven tot spouwen, gevelbetimmeringen etc. Aan de binnenzijde van open schuren zijn geen voor vleermuizen geschikte donkere nauwe ruimten aanwezig. Hieruit is geconcludeerd dat deze ongeschikt zijn voor vleermuizen. Het is redelijkerwijs uitgesloten dat er in het plangebied rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

In de verdere omgeving van het plangebied zullen vrijwel zeker verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. In de gemeente komen vleermuissoorten zoals Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Watervleermuis en Gewone grootoorvleermuis. Deze soorten gebruiken landschapsstructuren, zoals bomenlanen om zich langs te verplaatsen door het landschap. De laanbeplanting van de Ham en de eikenlaan aan de zuidkant van het plangebied zijn erg geschikt om te fungeren als vaste vliegroute voor vleermuizen. Deze lanen zullen naar verwachting tevens onderdeel vormen van het foerageergebied van vleermuizen.

4.3.4 Vogels

Volgens de inventarisatiegegevens van de provincie komen in en rondom het noordelijke deel van het plangebied enkele vogelsoorten voor van open agrarische gebieden, te weten Kievit, Wulp en Gele kwikstaart. Meer kritische weidevogelsoorten zullen gezien het grondgebruik en waterstand niet in het gebied voorkomen.

De eikenlaan en de beplanting rondom het aangrenzende landhuis Ham 5 vormen daarentegen leefgebied van bosvogels zoals Groene specht, Grote bonte specht, Boomkruiper, Zanglijster, Boomvalk en Roek. Het betreft met name soorten van oude, lichte loofbossen. Daarnaast komen in het plangebied struweelvogels voor, zoals Tuinfluiter, Grasmus, Zwartkop en Geelgors. Laatstgenoemde vogelsoort is waargenomen tijdens het veldbezoek.

Tijdens het veldbezoek zijn op het erf nog enkele algemene vogelsoorten waargenomen zoals Spreeuw, Koolmees, Roodborst en Groenling. Spreeuw nestelt in een holte onder de nok van de boerderij. In de open schuur hangt een kerkuilenkast, die volgens dhr. Van Stiphout wordt bewoond door een paar Kerkuilen. Andere gebouwbewonende vogelsoorten zoals Steenuil of zwaluwen komen volgens de heer Van Stiphout niet in het gebied voor.

4.3.5 Amfibieën, reptielen en vissen

Tijdens het verkennende veldbezoek zijn de slootjes in het plangebied niet gericht geïnventariseerd met behulp van een schepnet. Gezien de goed ontwikkelde watervegetatie is het te verwachten dat in de permanent waterhoudende slootjes vissen en amfibieën voorkomen. Qua amfibieën zal het hierbij gaan om algemene soorten zoals Bruine kikker, Gewone pad, Kleine watersalamander en Middelste groene kikker. Volgens de Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant (Ravon, 2005) komen in het gebied geen bijzondere (strenger beschermde of bedreigde) amfibie-soorten voor. Als aanwezige vissoorten zijn algemene soorten, zoals Tiendoornige en Driedoornige stekelbaars te verwachten.

In het plangebied zijn geen geschikte biotopen voor reptielen aanwezig. Ook in de verdere omgeving van het gebied zijn geen leefgebieden van reptielen bekend.

4.3.6 Overige diersoorten

In de wegbermen in het westelijke deel van het plangebied zijn tijdens het veldbezoek enkele algemene dagvlindersoorten, zoals Kleine vos en Landkaartje waargenomen. Deze soorten hebben als waardplant Grote brandnetel, die algemeen langs het eikenlaantje voorkomt. Biotopen voor bijzondere (bedreigde en/of beschermde) dagvlindersoorten zijn niet aanwezig in het plangebied. Ook voor andere ongewervelde diersoorten blijkt het gebied gezien de aanwezige biotopen niet van bijzondere waarde.

4.4 Beschermde gebieden

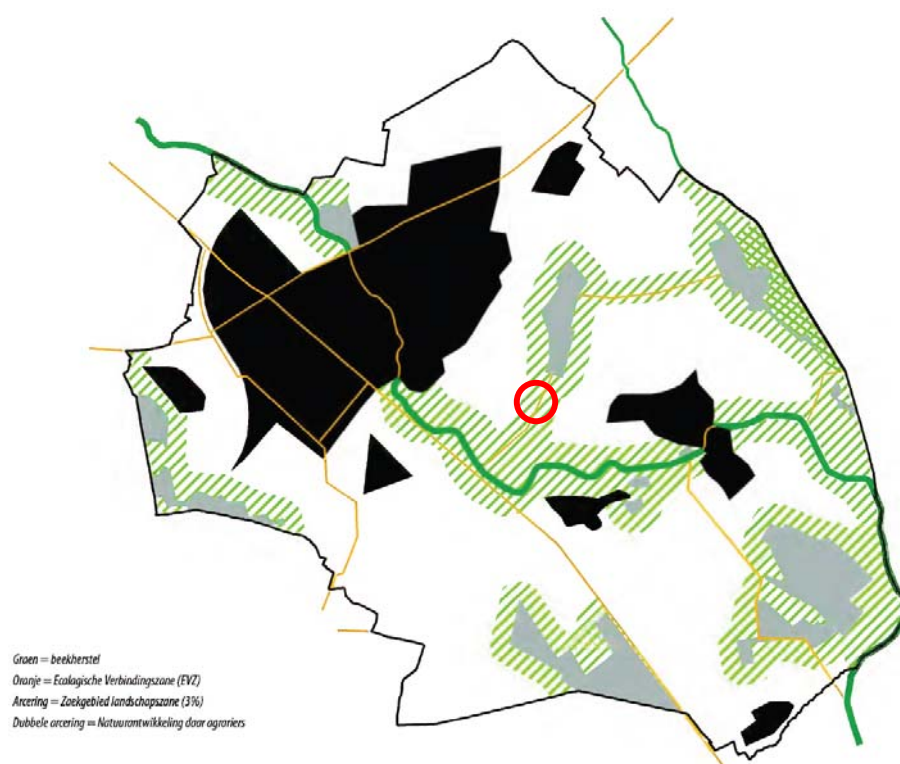
4.4.1 Natuurbeschermingswet

Het plangebied ligt buiten de invloedssfeer van door de Natuurbeschermingswet beschermde gebieden. In een straal van 5 kilometer rondom het plangebied liggen geen wettelijk beschermde natuurgebieden. Vanuit het plan hoeft geen rekening gehouden te worden met wettelijke gebiedsbescherming.

4.4.2 Verordening Ruimte

Het plangebied ligt geheel buiten de Ecologische Hoofdstructuur zoals vastgelegd in de Verordening Ruimte van de Provincie Noord-Brabant. Ook ligt in het gebied buiten de Groenblauwe Mantel die is vastgelegd in de Verordening Ruimte. In de planontwikkeling hoeft geen rekening gehouden te worden met planologische bescherming van natuurwaarden vanuit de Verordening Ruimte.

4.4.3 Natuurbeleidsplan Veghel

Afbeelding 4. Groenstructuur volgens Natuurbeleidsplan Veghel; globale ligging van het plangebied is rood omcirkeld.

In het Natuurbeleidsplan van Gemeente Veghel ligt het plangebied in een ecologische verbindingszone en 'zoekgebied landschapszone' die loopt tussen het dal van de Aa en de bospercelen van Brabant Water ten noorden van de Veghelsedijk / Erpseweg. In het Natuurbeleidsplan is niet aangegeven welke specifieke natuurdoelen hiermee bereikt dienen te worden.

5. TOETSING AAN WETGEVING EN BELEID

5.1 Beschrijving initiatief

Het plan voorziet in de ontwikkeling van een nieuw landgoed volgens de regels die de Verordening Ruimte stelt aan landgoedontwikkeling. Hierbij zal de bestaande bebouwing op de kavel Ham 6 geheel worden gesloopt.

Ten behoeve van de geplande ontwikkeling zullen de navolgende werkzaamheden moeten verricht:

- het slopen van de bestaande bebouwing;
- het bouwrijp maken van het bouwvlak door vergraven en mogelijk verwijderen van de toplaag, aanbrengen van zand en egaliseren van de nieuwe bouwlaag;
- het aanleggen van funderingen en verhardingen;
- het graven van geulen voor de aanleg van leidingen;
- het bouwen van de woningen;
- de aanleg van beplantingen.

Afbeelding 5. Inrichtingsschets.

5.2 Effecten op wettelijk beschermde soorten

5.2.1 Vaatplanten

In het plangebied kan het voorkomen van beschermde plantensoorten redelijkerwijs worden uitgesloten. In de ruimtelijke ontwikkeling zal specifieke aandacht worden besteed aan de ontwikkeling van groeiplaatsen voor bijzondere plantensoorten. Dit is opgenomen in de toelichting behorende bij het inrichtingsplan.

5.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied is uitsluitend van waarde voor grondgebonden zoogdieren van beschermingsniveau 1. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. In de ruimtelijke ontwikkeling zal specifieke aandacht worden besteed aan de ontwikkeling van biotopen en schuilplaatsen voor zoogdiersoorten en de toegankelijkheid van het gebied voor grotere zoogdieren, zoals reeën. Dit is opgenomen in de toelichting behorende bij het inrichtingsplan.

5.2.3 Vleermuizen

De laanstructuren in het plangebied zijn van waarde als vaste vliegroute voor vleermuizen. Deze lanen zullen behouden blijven in het ruimtelijk plan. Bovendien zullen nieuwe opgaande beplantingen worden aangelegd die in de toekomst kunnen fungeren als vliegroute en foerageergebied voor vleermuizen.

Aantasting van kolonies kan worden uitgesloten vanwege het ontbreken van geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen in het plangebied. In de nieuwbouw zullen juist nieuwe verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen worden opgenomen. Dit is opgenomen in de toelichting behorende bij het inrichtingsplan.

5.2.4 Vogels

Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten is het nest, inclusief de functionele leefomgeving, jaarrond beschermd. Dit zijn een aantal roofvogels, koloniebroeders en gebouwbewonende vogelsoorten. Tenslotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten'). Voor deze soorten verlangt het Ministerie van LNV een 'omgevingscheck': bij ruim-

telijke ingrepen dient te worden beoordeeld of in de nieuwe situatie voldoende nestelmogelijkheid overblijft.

In het plangebied zelf komt één jaarrond beschermde vogelsoort voor, namelijk Kerkuil. De open schuur waarin de nestkast hangt, zal op termijn worden gesloopt. Het verplaatsen van de nestkast wordt in de praktijk niet gezien als overtreding van de Flora- en faunawet, wanneer ervoor gezorgd wordt dat de betreffende Kerkuil de nieuwe nestplaats redelijkerwijs weer zal gaan gebruiken in de nieuwe situatie. De uilenkast kan hiervoor verplaatst worden naar een van de nieuw te bouwen bijgebouwen, waarna de oude locatie gesloopt kan worden.

Het verplaatsen van de nestkast dient te worden uitgevoerd door een ter zake kundige. Onder een ter zake kundige wordt door Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I een persoon verstaan die:

- Op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie, en/of;
- Als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij het netwerk Groene Bureaus, en/of;
- Zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals Das en Boom, VZZ, RAVON, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, VOFF, SOVON, etc.).

De initiatiefnemer en eigenaar van Ham 6, dhr. Jos van Stiphout, is lid van IVN-afdeling Veghel. Hij zal is daarmee zelf bevoegd voor het verplaatsen van de nestkast. De verplaatsing zal door dhr. Van Stiphout zelf in overeenstemming met de Flora- en faunawet worden uitgevoerd.

Direct buiten het plangebied komen nog enkele jaarrond beschermde vogelsoorten voor, te weten een kolonieplaats van Roek en een nestplaats van Boomvalk. Deze komen tegenover het plangebied voor op de locatie Ham 5. De geplande ontwikkeling is dermate kleinschalig van aard dat verstoring van deze nestlocaties als gevolg van de bouw- en sloopwerkzaamheden verwaarloosbaar is. In de nieuwe situatie zal de omgeving er door de geplande landschappelijke ontwikkeling zowel voor Kerkuil, Roek als Boomvalk er als foerageergebied op vooruitgaan.

De in het plangebied voorkomende nestplaatsen van Spreeuw en Koolmees vallen in de categorie waarvoor bij ruimtelijke ingrepen dient te worden beoordeeld of in de nieuwe situatie voldoende nestelmogelijkheid overblijft. Beide soorten zijn landelijk zeer algemeen en vinden in de nieuwe situatie of in de boerderijen of bomen in de directe omgeving zeker een nieuwe nestplaats. De nesten zijn daarmee in de praktijk uitsluitend beschermd gedurende de broed- en nestperiode van de vogels.

Alle andere vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Wanneer als gevolg van de ruimtelijke ontwikkeling bomen of struiken gerooid worden, dient dit in principe buiten het broedseizoen te gebeuren, dat globaal loopt van half april tot half juli.

5.2.5 Amfibieën, reptielen en vissen

Het plangebied is uitsluitend van waarde voor amfibieën van beschermingsniveau 1. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. In de ruimtelijke ontwikkeling zal specifieke aandacht worden besteed aan de ontwikkeling van biotopen voor amfibieën. Dit is opgenomen in de toelichting behorende bij het inrichtingsplan.

5.2.6 Ongewervelde diersoorten

In het plangebied kan het voorkomen van beschermde plantensoorten redelijkerwijs worden uitgesloten. Doordat bij de ruimtelijke ontwikkeling specifieke aandacht zal worden besteed aan de ontwikkeling van een soortenrijke vegetatie, is de verwachting dat dit ook ten goede zal komen aan ongewervelde diersoorten zoals libellen, dagvlinders, loopkevers etc.

6. DOELEN VOOR NATUURONTWIKKELING

6.1 Natuurdoelen

De landgoedontwikkeling voorziet in de ontwikkeling van natuur op het grootste deel van het plangebied. Een van de uitgangspunten voor de uitwerking van het plan is dat de ontwikkeling leidt tot een duurzame verrijking van de ecologische waarden. Om dit te kunnen bewerkstelligen zijn allereerst de huidige abiotische en biotische kenmerken van het plangebied in beeld gebracht (zie hoofdstuk 4). Op basis van deze analyse en de gemeentelijke natuurdoelen zijn een aantal natuurdoelen geformuleerd.

1. Ecologische verbinding

Het landgoed vormt een schakel in de ecologische verbinding van het bosgebied ten noorden van de Veghelsedijk en het (nog verder ecologisch te ontwikkelen) beekdal van de Aa ten zuiden van de Ham. Deze verbindingszone is van belang voor grotere zoogdieren die het bos gebruiken als schuilplaats en de graslanden in het beekdal van de Aa gebruiken als foerageergebied. Te denken valt aan Ree, Vos en Das. Laatstgenoemde soort komt niet in het plangebied voor, maar is wel een geschikte doelsoort voor een dergelijke verbindingszone. De zone is daarnaast van belang voor trekkende amfibieën zoals padden, die het bos gebruiken als winterbiotoop en oppervlaktewateren in het beekdal gebruiken als voortplantingsbiotoop.

Beide soortgroepen stellen andere eisen aan de verbindingszone. Voor amfibieën vormen grote stukken intensief bewerkt bouwland, zoals maïs- en aardappelakkers een haast onneembare barrière. Dergelijke soorten kunnen gebaat zijn stapstenen bestaand uit landbiotoop (bosschages) en waterbiotoop (poelen en slootjes), waarin zich deelpopulaties kunnen vestigen. Om poelen goed te laten functioneren voor amfibieën gelden een aantal inrichtingseisen. Ook periodiek droogvallende laagtes kunnen van waarde zijn, omdat deze vroeg in het jaar opwarmen en nooit door vis bevolkt zullen worden. Daarnaast vormt het wegnemen van barrières zoals verkeerswegen een aandachtspunt.

Voor grotere zoogdieren is een bredere landschapszone met landschapselementen in het verder open landschap van belang. Met de ontwikkeling van Veghels Buiten zal deze smaller worden. Een afscherming ter voorkoming van verstoring zal daarmee belangrijk worden om de zone goed te laten functioneren. De ontwikkeling van opgaande lijnvormige beplantingen kan in de vorm van houtsingels of hagen.

2. Natuur op het erf

Een landgoed is te beschouwen als een bebouwingscluster met erfbeplanting en omliggende landerijen. Boerenerven en andere bebouwingsclusters in het buitengebied herbergen van oudsher specifieke natuurwaarden die van menselijke bebou-

wing en/of agrarische activiteiten afhankelijk zijn. Het gaat dan met name om vogelsoorten zoals Boerenzwaluw, Huiszwaluw, Huismus, Ringmus, Steenuil en Kerkuil. Deze laatste soort komt momenteel al in het plangebied voor en is daarmee een geschikte doelsoort. Behalve een nestplaats (bijvoorbeeld te realiseren via een uilengat in de bebouwing) is voor de kerkuil een voldoende voedselaanbod van muizen, spitsmuizen en woelmuizen. In een kleinschalig landschap met ruigtehoekjes, heggen, struwelen, takkenrillen, een hoogstamboomgaard en/of moestuin zullen voldoende prooidieren voorkomen om de uil van voedsel te voorzien.

3. Bosmantel

In de oude laan- en erfbeplanting rondom het bestaande landhuis Ham 5 is op kleine schaal een bosbiotoop ontstaan in een verder vrij open landschap. Aangezien deze biotoop bijzondere soorten herbergt zoals de Boomvalk en spechtensoorten maar gezien de geïsoleerde ligging vrij kwetsbaar is, ligt het voor de hand om dit verder te versterken. Landgoedbossen zijn in tegenstelling tot productiebossen vaak voedselrijk en hebben een goed ontwikkelde struik- en kruidlaag met diverse voorjaarsbloeiers zoals bosanemoon, klaverzuring, grote muur, salomonszegel etc. (stinsenflora). Om dit te bewerkstelligen is het essentieel om boom- en struikvormers aan te planten die goed afbreekbaar strooisel leveren. Dit zijn soorten zoals linde, iep, es, esdoorn en hazelaar. Eik en beuk leveren slechter afbreekbaar strooisel, haagbeuk zit hier tussenin. Als doelsoort voor deze bosbiotoop is op korte termijn Spotvogel te verwachten. Doelsoorten van oudere bossen, zoals de Wielewaal, zijn pas op langere termijn te verwachten.

4. Schraalland

De waterwingebieden van Brabant Water mogen niet worden bemest of beweid. Op de niet met houtopstanden te beplanten delen van het gebied kan door een beheer zonder enige bemesting op termijn een vochtig schraalland ontstaan. Vochtige schraallanden zijn hooilanden die in het verleden voor de meeste vormen van agrarisch gebruik ongeschikt waren door hun lage productiewaarde en vochtig. Door hooilandbeheer werd nog enige opbrengst gegenereerd maar werd tevens het voedselarme karakter in stand gehouden. Vochtige schraallanden in beekdalen werden vaak gevoed door toestromend grondwater (kwel), maar door afwatering met slootjes is deze kweldruk vaak verdwenen.

Bij herstel en ontwikkeling van vochtig schraalland is ten eerste een afname van de nutriëntenbeschikbaarheid in de bodem (vershraling) nodig, daarnaast is een herstel van de hydrologische situatie wenselijk. Om te weten welke vershralingsmaatregelen het meest effectief zijn en welke natuurdoelen kunnen worden nagestreefd is het aan te bevelen om vooraf een bodemonderzoek uit te laten voeren naar de nutriëntenbeschikbaarheid in de bodem. Met name de fosfaatgehalten in de bodem bepalen het succes van te nemen vershralingsmaatregelen. De lokale hydrologische situatie kan worden verbeterd door het verbreden en verontdiepen van sloten. Hierdoor zal meer regenwater lokaal infiltreren, in plaats van dat het via de slootjes

wordt afgevoerd richting de beek. Dit is tevens gunstig voor de functie van het gebied als waterwingebied.

Schraallanden worden vaak gedomineerd door diverse zeggesoorten en zijn verder rijk aan zeldzame kruidachtige plantensoorten. Dit levert bloemrijke vegetaties op die van waarde zijn voor diverse soorten insecten. Als doelsoort op de korte termijn is Echte koekoeksbloem een geschikte soort van matig voedselrijke, vochtige graslanden. Na een langere periode van verschraling is Klokjesgentiaan een doelsoort voor een goed ontwikkeld vochtig schraalland. Knelpunt bij de vestiging van deze en andere plantensoorten is de afwezigheid van geschikte bronpopulaties in de omgeving.

6.2 Eindbeeld en beheertypen

Het eindbeeld is een halfnatuurlijk landschap waarin hogere en lagere delen, open en meer besloten delen, voedselrijkere en schralere delen elkaar afwisselen.

De volgende beheertypen zijn hier voorzien (overeenkomstig de codes van het provinciaal Natuurbeheerplan):

- Nat schraalland (N10.01);
- Haagbeuken- en essenbos (N14.03);
- Kruiden- en faunarijk grasland (N12.02);
- Poel (L01.01);
- Landschapselementen zoals houtsingels (L01.02), knip- of scheerheggen (L01.05), knotbomen (L01.08) en hoogstamboomgaard (L01.09).

6.3 Te nemen maatregelen

De volgende maatregelen zullen worden genomen om te komen tot het geschetste eindbeeld:

- Aanplant van bos- en struikplantsoen;
- Graven van een poel;
- Bij voorkeur onderzoek naar voedselrijkdom van de bodem;
- Gedeeltelijk afgraven van de voedselrijke toplaag in het noordelijke deel van het plangebied;
- Aanleg van een wandelpad en een onderhoudspad;
- Aanleg van boorputten voor waterwinning;
- Sloop en nieuwbouw van woning en bijgebouwen.

De beheermaatregelen zijn gericht op behoud en ontwikkeling van de genoemde natuurtypen, maar passen tevens in een integraal duurzaam gebruik van het landgoed. Zo kan het hakhout worden gebruikt als

- Periodiek hakhoutbeheer in de struiklaag;
- Verschralingsbeheer door middel van uitmijnen en vervolgens door jaarlijks maaien en afvoeren (hooilandbeheer);
- Periodiek schonen van poelen en sloten om dichtgroeien te voorkomen;
- Beweiden van overige graslanden, waarbij de poel geheel of gedeeltelijk wordt uitgerasterd.

BIJLAGE

Bijlage 1:
Ruimtelijke plannen en natuurwetgeving

Ruimtelijke plannen en natuurwetgeving

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet van 1998 en 2005 en de Flora- en faunawet. Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt aanvullend gebiedsbescherming plaats door middel van de ecologische hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk.

Gebiedsbescherming

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de gebiedsbescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijngebieden en Habitatrichtlijngebieden) en de beschermde natuurmonumenten. Ruimtelijke ingrepen die in deze gebieden plaatsvinden dan wel in de nabijheid van beschermde natuurgebieden, moeten worden getoetst op hun effecten op deze gebieden.

De Ecologische Hoofdstructuur voorziet in het behoud, het herstel en de ontwikkeling van nationaal en internationaal belangrijke ecosystemen. De EHS bevat alle gebieden waarop de inspanningen van het Rijk worden gericht om deze opgave te verwezenlijken. Dit gebeurt door ruimtelijke veiligstelling en door inzet van subsidieregelingen. Het EHS-beleid wordt op provinciaal niveau verder uitgewerkt. In de EHS wordt bij ruimtelijke ontwikkelingen het 'nee, tenzij'-principe gehanteerd. Ruimtelijke ontwikkelingen dienen getoetst te worden op effecten op de natuurwaarden. Schadelijke effecten zijn alleen toegestaan indien er zwaarwegende maatschappelijke belangen zijn en als alternatieven ontbreken. Wanneer geen sprake is van zwaarwegende maatschappelijke belangen kan aantasting van de EHS onder voorwaarden toch worden toegestaan via de beleidsinstrumenten 'herbegrenzing EHS' en 'saldobenadering'. Belangrijkste voorwaarde bij deze instrumenten is dat er een netto versterking van de EHS plaatsvindt.

Soortbescherming

De soortenbescherming heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten en op een honderdtal vaatplanten. Welke soorten planten en dieren wettelijke bescherming genieten, is vastgelegd in een aantal bij de Flora- en faunawet behorende besluiten en regelingen. De wettelijk beschermde soorten zijn onderverdeeld in de volgende categorieën beschermingsniveaus:

- **niveau 1:** Onder deze categorie vallen in Nederland algemeen voorkomende soorten. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, zodat geen ontheffing van de verbodsbepalingen (artikelen 8 tot en met 12) van de Flora- en faunawet nodig is;
niveau 2: Voor deze soorten is geen ontheffing van de verbodsbepalingen (artikelen 8 tot en met 12) van de Flora- en faunawet nodig, mits er gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode, die door een overheid of onderne-

merssector zelf opgesteld kan worden. Op dit moment bestaat er een algemeen toepasbare gedragscode voor ruimtelijke ontwikkelingen (opgesteld door Bouwend Nederland). Deze gedragscode moet voor ieder project worden uitgewerkt, in de vorm van een ecologisch werkprotocol en een ondertekende werkovereenkomst. Gedragscodes van andere sectoren en overheden kunnen ook voorzien in ruimtelijke ontwikkelingen. Wanneer niet gewerkt wordt conform een gedragscode moet voor deze soorten nog altijd ontheffing worden aangevraagd, waarbij de zogenaamde 'lichte toets' wordt gehanteerd. Dit houdt in dat de ruimtelijke ingreep geen afbreuk mag doen aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

- **niveau 3:** streng beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling kan worden gegeven voor ruimtelijke ontwikkelingen. Deze categorie wordt onderverdeeld in de volgende groepen:
 - **soorten uit bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten:** Wanneer de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt (en deze aantasting niet door het nemen van verzachtende maatregelen afdoende te niet kan worden gedaan) is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de volgende criteria: 1) er zijn geen alternatieven voorhanden en 2) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan beide criteria worden voldaan.
 - **soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn:** Wanneer de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt (en deze aantasting niet door het nemen van verzachtende maatregelen afdoende te niet kan worden gedaan) is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de volgende criteria: 1) er is sprake van dwingende redenen van openbaar belang; 2) er zijn geen alternatieven voorhanden en 3) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan alle criteria worden voldaan.
- **vogels:** alle inheemse vogelsoorten zijn vermeld in tabel 2 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. Jurisprudentie heeft uitgewezen dat voor vogelsoorten geen vrijstelling (meer) geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Door het Ministerie van LNV is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, maar waarbij inventarisatie gewenst is. Wanneer de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt (en deze aantasting niet door het nemen van verzachtende maatregelen afdoende te niet kan worden gedaan) is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de volgende criteria: 1) er is sprake van een in de Vogelrichtlijn genoemd openbaar belang; 2) er zijn geen alternatieven voorhanden en 3) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan

de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan alle criteria worden voldaan. Voor alle andere vogelsoorten geldt dat de nesten in de praktijk uitsluitend beschermd zijn wanneer deze door de soort gebruikt worden, d.w.z. in de broed- en nestperiode.

Zorgplicht

Artikel 2 van de Flora- en faunawet schrijft voor dat iedereen de algemene zorgplicht voor de in wild levende planten en dieren in acht moet nemen. Dit houdt in dat handelingen die niet noodzakelijk verband houden met het beoogde doel, maar nadelig zijn voor de flora en fauna achterwege moeten blijven.

Rode lijsten

In het kader van een mogelijke ontheffingsaanvraag dient bij de vaststelling van de "gunstige staat van instandhouding" van een soort gelet te worden op de landelijke en regionale verspreidingsgegevens van een betreffende soort. Het op 5 november 2004 gepubliceerde Besluit Rode lijsten flora en fauna is hiervoor een geschikt instrument. Rode lijsten hebben echter geen juridische status. Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit een bepaald gebied zijn verdwenen en soorten die in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. De Conventie van Bern vereist dat landen Rode lijsten uitbrengen. Op de Rode lijsten staan alleen soorten die zich in Nederland voortplanten, dus geen trekvisen (zoals zalm en paling) en overwinterende vogels. Er worden steeds acht categorieën onderscheiden:

1. uitgestorven op wereldschaal;
2. in het wild uitgestorven op wereldschaal;
3. verdwenen uit Nederland;
4. in het wild verdwenen uit Nederland;
5. ernstig bedreigd;
6. bedreigd;
7. kwetsbaar;
8. gevoelig.

De mate van zeldzaamheid van een beschermde soort zal dus bepalen of een ruimtelijke ontwikkeling de "gunstige staat" van een soort zal beïnvloeden. Indien dit het geval is, dan dienen compenserende en mitigerende maatregelen genomen te worden voordat de ruimtelijke ontwikkelingen in gang worden gezet. Bij het toetsen van de effecten van ruimtelijke ontwikkelingen op beschermde soorten uit de beschermingsniveaus 2 en 3, zal derhalve mede de status op de Rode lijst van die soort meegenomen worden.

Rode lijsten

In het kader van een mogelijke ontheffingsaanvraag dient bij de vaststelling van de "gunstige staat van instandhouding" van een soort gelet te worden op de landelijke en regionale verspreidingsgegevens van een betreffende soort. Het op 5 november 2004 gepubliceerde Besluit Rode lijsten flora en fauna is hiervoor een geschikt instrument. Rode lijsten hebben echter geen juridische status. Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit een bepaald gebied zijn verdwenen en soorten die in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. De Conventie van Bern vereist dat landen Rode lijsten uitbrengen. Op de Rode lijsten staan alleen soorten die zich in Nederland voortplanten, dus geen trekvissen (zoals zalm en paling) en overwinterende vogels. Er worden steeds acht categorieën onderscheiden:

9. uitgestorven op wereldschaal;
10. in het wild uitgestorven op wereldschaal;
11. verdwenen uit Nederland;
12. in het wild verdwenen uit Nederland;
13. ernstig bedreigd;
14. bedreigd;
15. kwetsbaar;
16. gevoelig.

De mate van zeldzaamheid van een beschermde soort zal dus bepalen of een ruimtelijke ontwikkeling de "gunstige staat" van een soort zal beïnvloeden. Indien dit het geval is, dan dienen compenserende en mitigerende maatregelen genomen te worden voordat de ruimtelijke ontwikkelingen in gang worden gezet. Bij het toetsen van de effecten van ruimtelijke ontwikkelingen op beschermde soorten uit de beschermingsniveaus 2 en 3, zal derhalve mede de status op de Rode lijst van die soort meegenomen worden.